

Nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan

Förskollärares erfarenheter

Newly arrived children with special educational needs in preschool
Preschool teachers' experiences

Louise Backman

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Förskolläraryrket

15hp

Handledare: Susanne Hansson

Examinator: Getahun Yacob Abraham

2018-02-11

Abstract

The purpose of this study is to generate further knowledge about preschool teachers' work with newly arrived children who are in need of special support. Presently, there is a small amount of research in this subject and therefore I think it is a relevant topic to study.

The study is conducted with semi structured interviews as a qualitative method for accessing the preschool teachers' description of their work with newly arrived children in need of special support due to disabilities. It appears that it is a challenge for preschool staff to know what the need for special support is based on, whether due to disability or of being a refugee and the difficulties it contains. In order for preschool teachers' to have the opportunity to use appropriate support, they need to have knowledge of the child's background and they also need to have well function communication with the parents. It is usually the staff at the preschool who first notice when a child needs supplementary support.

With the preschool teachers' descriptions this study examines what perspective preschool teachers' have on their work with newly arrived children in need of special support. This is done with help of four different special educational perspectives.

This study shows that it is important to have good cooperation between preschool and parents, the parties are then dependent on well-functioning interpretive opportunities for the cooperation to function, which turns out to be varied.

Keywords

Newly arrived children, special needs, special support, communication, linguistic barriers, preschool

Sammanfattning

Den här undersökningen har som syfte att generera ökad kunskap om förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan. I nuläget finns det ytterst lite forskning om nyanlända barn i behov av särskilt stöd och därför anser jag att det är ett relevant tema att studera.

Undersökningen genomförs med semistrukturerade intervjuer som kvalitativ metod för att komma åt förskollärarnas beskrivning av arbetet. Det framgår att det är en utmaning för förskolans personal att veta vad behovet av särskilt stöd grundar sig i, om det är på grund av funktionsnedsättning eller på grund av trauman. För att förskollärarna ska ha möjlighet att använda sig av passande stöd i verksamheten så behöver de ha kunskap om barnets bakgrund och då krävs god kommunikation mellan vårdnadshavare och förskola. Det är oftast personalen på förskolan som först märker när ett barn och dess familj behöver få extra stöd och någon att prata med, det är även förskolan som då hjälper familjen vidare.

Med förskollärarnas beskrivningar som grund utläses vilken syn förskollärarna har på arbetet med nyanlända barn i behov av särskilt stöd utifrån olika specialpedagogiska perspektiv. Det är viktigt med gott samarbete mellan förskola och vårdnadshavare, parterna är då beroende av välfungerande tolk möjligheter för att samarbetet ska fungera, vilket visar sig varierande.

Nyckelord

Nyanlända barn, särskilda behov, särskilt stöd, kommunikation, språkliga barriärer, förskola

Innehållsförteckning

Inledning

Under de senaste åren har Sverige tagit emot en stor mängd flyktingar och många nyanlända barn har börjat i svenska förskolor. Den forskning som har gjorts om nyanlända barn i förskola och skola är enligt Skaremyr (2014) riktad på barnets identitet och tidigare erfarenheter och Lunneblad (2017) har också sett att forskning kring nyanlända barn även riktar sig till barns psykiska hälsa, språkutveckling och kommunikation. Däremot finns det ytterst lite forskning om nyanlända barn i behov av särskilt stöd och därför anser jag att det är ett relevant tema att fokusera på.

Förskolan är ofta en viktig del i de nyanländas familjers liv då förskolan många gånger är deras första kontinuerliga kontakt med det svenska samhället, det menar Lunneblad (2017) som också påpekar att förskolan är en viktig arena för att de nyanlända familjerna ska få möjlighet att skapa nya kontakter och rutiner. Vare sig i Skollagen (SFS 2010:800) eller i förskolans läroplan (Skolverket 2016a) benämns det hur särskilt stöd ska ges till de barn som är i behov av det. Det finns heller inget skrivet om vilka resurser som ska finnas tillgängliga för förskolan att använda sig av och Skolinspektionen (2017) påvisar att två tredjedelar av landets förskolor brister i arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Därför anser jag att det är viktigt att ta del av de kunskaper som finns om att arbeta med nyanlända barn i behov av särskilt stöd hos verksamma förskollärare.

Skolverket (2016a) nämner vikten av samarbete med vårdnadshavarna och att förskolan ska fungera som ett komplement till hemmet, även Socialstyrelsen (2010) understryker att det behövs ett starkt och kontinuerligt samarbete mellan förskolan och vårdnadshavarna kring barn med funktionsnedsättning. Skollagen formulerar samarbetet på ett annat sätt, nämligen att "vårdnadshavare ska *ges möjlighet* att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna" (SFS 2010:800). Undersökningen ämnar att ta reda på några förskollärares erfarenheter av att samarbeta med vårdnadshavare när det finns språkliga barriärer.

Den tidigare forskningen om nyanlända barn i förskola och skola är mestadels baserad på ett socialpedagogiskt eller sociologiskt perspektiv enligt Skaremyr (2014). Den här undersökningen utgår däremot från ett specialpedagogiskt perspektiv och har avsikten att på så vis bidra till ny kunskap om nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan utifrån några förskollärares beskrivningar. I den här undersökningen kommer jag att analysera hur förskollärarna beskriver att de arbetar med nyanlända barn i behov av särskilt stöd utifrån olika specialpedagogiska perspektiv vilket jag anser är till fördel för förskollärares professionsutveckling.

Centrala begrepp

Ahlberg (2009) beskriver begreppen *behov* och *särskilt stöd*. *Behov* är enligt Ahlberg något som är illa att inte få tillfredsställt eller krav på en brist som ska upphävas. Begreppet *särskilt stöd* beskrivs som en insats eller åtgärd för att stödja en elev i sin utveckling. Enligt Ahlberg är ett barn i behov av särskilt stöd när barnet inte utvecklas kunskapsmässigt eller inom det sociala området så som det är önskvärt att utvecklas, Ahlberg ifrågasätter också då vem som

tolkar och bedömer stödbehovet. Enligt min tolkning är det då illa för ett barn om det inte sätts in insatser för att stödja barnets utveckling.

Det finns ingen beskrivning i lagstiftning eller styrdokument om vilka barn som räknas som nyanlända när de är i förskolan enligt Wångersjö (2017). Skollagen definierar ett barn som nyanländ när det påbörjat sin skolgång i Sverige efter att de fyllt sju år och räknas som nyanländ fyra år från sin skolstart (Skolverket, 2016b). Då undersökningen berör förskollärarens arbete både med barnet och dess vårdnadshavare så anser jag att definitionen nyanländ bör användas likadant för barn och vuxna. Jag kommer att använda begreppet nyanländ enligt Migrationsverkets definition därför att delar av studien avser att ta reda på hur förskollärare beskriver samarbetet med barnens vårdnadshavare.

En nyanländ person är någon som är mottagen i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd för bosättning på grund av flyktingskäl eller andra skyddsskäl. Även anhöriga till dessa personer anses vara nyanlända. En person är nyanländ under tiden som han eller hon omfattas av lagen om etableringsinsatser, det vill säga två till tre år (Migrationsverket, 2016).

De barn som i studien faller under begreppet, barn i behov av särskilt stöd, är de nyanlända barn som behöver extra stöd för att utvecklas i förskolans verksamhet men som ännu inte har en diagnostiserad funktionsnedsättning.

Det som i undersökningen benämns som *språkliga barriärer* är när det finns kommunikationssvårigheter mellan berörda parter. I den här undersökningen innebär det att det finns kommunikationssvårigheter mellan förskollärare och vårdnadshavarna till de nyanlända barnen på grund av att parterna saknar ett gemensamt talat språk.

Språkliga barriärer kan om de inte övervinns, enligt Angel (2004), skapa misstänksamhet och misstro hos nyanlända gentemot Sverige och dess människor och samhälle.

1 Syfte

Syftet med den här studien är att generera ökad kunskap om några förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan.

1.1 Frågeställningar

För att fördjupa och tydligare beskriva syftet med studien har följande frågeställningar valts

- Hur beskriver förskollärarna sitt arbete med nyanlända barn som de anser vara i behov av särskilt stöd i förskolan?
- Hur beskriver förskollärarna samarbetet med barnets vårdnadshavare när det finns språkliga barriärer

Forsknings- och litteraturgenomgång

Att finna forskning och litteratur med kombinationen nyanlända barn som är i behov av särskilt stöd i förskolan har varit tidskrävande och gett ytterst lite resultat. Därför valde jag att här dela upp forsknings- och litteraturgenomgången i två kategorier som är nyanlända barn i förskolan och om barn i behov av särskilt stöd i förskolan. I slutet kommer jag att föra ihop och göra en kort sammanfattning av det jag anser mest väsentligt ur de båda delarna.

Nyanlända barn i förskolan

Förskolans roll

Förskolans roll inför de nyanlända barnen har förändrats de sista åren. Förut låg fokus på att barnen skulle få möjlighet att bearbeta sitt förflutna medan fokus nu har förflyttats till att barnen ska få trygghet och få möjlighet till en positiv utveckling. Enligt Hjern (2013) har förskolan också en viktig roll för att förebygga svår psykisk ohälsa hos nyanlända flyktingbarn och som stöd för hela den nyanlända familjen. Förskolan ger också barnet möjlighet att vara i en strukturerad och ganska förutsägbar vardag, i förskolan finns vuxna som tar ansvar och vuxna som barnet kan lita på. Förskolan är en miljö som har tydliga gränser och som inte låter oron hos barnet svämma över. Det är oftast personalen på förskolan som först märker när ett barn och dess familj behöver få extra stöd och någon att prata med. Därför fungerar förskolan även som en viktig del av den nyanlända familjens sociala stöd då de kan hjälpa familjen att ta kontakt med rätt person/enhet. Förskolan finns också som stöd för många av vårdnadshavarnas frågor om hur det fungerar i Sverige med skola, vård & stöd, då förskolan ofta är det första mötet den nyanlända familjen får med det svenska samhället (Hjern, 2013; Wångersjö, 2017).

Förskolan och den nyanlända familjen

Personalen på förskolan fungerar som vikarierande vuxna då det är vanligt att nyanlända föräldrarna har svårt att stödja sina barn i den här processen då de har fullt upp att själva bearbeta allt som hänt. Men det finns också en problematik i mötet mellan de nyanlända familjerna och den svenska förskolan. Vissa föräldrar vågar inte lämna sina barn på förskolan då de anser att det är en otrygg och främmande miljö, medan vissa nyanlända flyktingfamiljer inte fått information om att deras barn har rätt att vistas på förskolan (Hjern, 2013).

För att förskolan ska kunna anpassa sin verksamhet efter de barn som finns där så behöver pedagogerna ha kunskap om barnens förflutna. Wångersjö (2017) beskriver hur ett kartläggningssamtal kan fungera för att hjälpa pedagogerna i arbetet med de nyanlända barnen. Under inskolningssamtal så är det enligt Wångersjö svårt att hinna få så mycket information om barnet då det krävs mer tid för att informera om det praktiska kring att gå på förskolan. Kartläggningssamtalen används då för att vårdnadshavarna ska få möjlighet att berätta mer om barnet och dess erfarenheter när barnet varit på förskolan en tid och familjen fått chans att komma in i nya rutiner. Det är enligt Wångersjö då lättare att bygga en god relation mellan förskolan och familjen. Ännu ett syfte med kartläggningssamtalen menar

Wångersjö är att pedagogerna ska få möjlighet att se hela människan och att minska brist tänkandet kring de nyanlända, vilket författaren upptäckt är väldigt vanligt. Wångersjö har också upptäckt på de förskolor som använt sig av dessa kartläggningssamtal att där har vårdnadshavarna känt sig bekräftade och sedda som hela människor av förskolan.

För att få ut korrekt information om barnet och dess erfarenheter under samtalen mellan förskola och vårdnadshavare så kan det finnas behov att använda sig av tolk. Att använda sig av tolk är något som personal ofta tycker är svårt men som bör ses som en fördel enligt Angel och Hjern (2004). De har upptäckt att förskollärare under tolkande samtal har möjlighet till att se samspelet i familjen, det ger även mer tid till att tänka ut bästa sätt att formulera sig för att föra samtalet vidare. Dock är det viktigt att valet av tolk sker med eftertanke, Angel och Hjern menar att det kan finnas språkliga svårigheter på grund av dialektiska skillnader och att det kan finnas konflikter mellan olika etniska grupper i det land människorna utvandrat från. Författarna påpekar att sådana konflikter kan försvåra samtalet genom att deltagarna inte känner sig trygga i varandras sällskap. Angel och Hjern skriver också att det är viktigt att familjen är underrättade om att tolken innehar sekretess så att de inte undanhåller viktigt information på grund av osäkerhet om vart informationen tar vägen och att det är familjens rätt att godkänna eller neka att tolken deltar.

Enligt Lunneblad (2017) så behandlar förskolans personal de nyanlända familjerna på olika sätt, familjerna får på så vis inte ett likvärdigt bemötande och introduktion till det svenska samhället. I sin studie så kategoriserade Lunneblad de tre vanligaste sätten att behandla familjerna och de är:

1: Som om barnen var extra sårbara för att barnen varit utsatta för grymheter och att förskollärarna då behövde vara extra omhändertagande i sin omsorg. Personalen anser att de behöver vara extra närvarande och ha förståelse för de nyanlända barnens upplevelser, de ser sig också som ersättare för föräldrarna genom att påpeka vikten av att det finns en anknytningspedagog på förskolan.

2: Att det var personalens uppgift att fostra familjerna in i den svenska förskolan och de normer som råder där. I Lunneblads studie anser personalen här att det är viktigt att de från förskolans sida är tydliga med vad som gäller så att föräldrarna kan anpassa sig efter förskolans dagliga rutiner.

3: Att personalen i förskolan var flexibla i sitt arbete och sina rutiner så att alla familjer skulle känna sig välkomna och känna tillhörighet trots att de inte var vana vid de svenska förskolerutinerna. Personalen ville att det skulle finnas så få normer som möjligt att behöva anpassa sig till för den nyanlända familjen ska känna sig som en del av det svenska samhället.

Förskolan och det nyanlända barnet

Det är enligt Hjern (2013) inte ovanligt att nyanlända familjer lider av psykisk ohälsa, vilket grundar sig i att flera olika stressfaktorer förstärker varandra. De faktorer är stress och oro över att ha lämnat sina hem och allt de känner till. Familjen har lämnat sina sociala nätverk och sina rutiner för att försöka skapa en tillvaro i ett nytt land som de ofta inte har så stor kunskap om. Barn i förskoleåldern har en väldigt centrerad världsbild och de har därför lätt att tro att allt ont som sker familjen är på grund av dem själva. Författarna menar också att barn tar på sig stort ansvar för föräldrarnas oro och stress (Angel & Hjern, 2004; Hjern, 2013).

De vanligaste symptom på psykisk ohälsa som nyanlända flyktingbarn får efter att ha blivit traumatiserade är stark separationsångest och oro inför nya människor. Vanligt är även att barnen känner nedstämdhet och ångslan och har svårigheter med koncentration och sömn. Några få barn får även svårare symptom som apati. Oron och dessa känslor hos barnen kan ge sig uttryck i raseriutbrott, gnällighet, gråtande och att barnet återgår till att vara beroende av ett anknytningsobjekt så som nalle eller snuttefilt för att känna trygghet. Barn som upplevt otäcka händelser i två-treårsåldern har sällan förmågan att uttrycka sina känslor och upplevelser i ord, deras trauman utspelar sig ofta istället genom lek eller att de blir rastlösa, skrikiga och att de stannar upp i sin utveckling (Angel & Hjern, 2004; Hjern, 2013).

Barn i behov av särskilt stöd

I kapitlet ovan beskrivs att barn kan få symptom av traumatiska upplevelser som kan förhindra barnets möjlighet att utvecklas och kan vara en orsak till att barnet behöver särskilt stöd. Men i det här kapitlet riktas fokus på litteraturen om särskilt stöd till barn som behöver särskilt stöd på grund av en funktionsnedsättning eller av annan okänd anledning.

Vem bedömer behovet av särskilt stöd

Hur ett barn bedöms att vara i behov av särskilt stöd, menar Lutz (2013), beror på vem som gör bedömningen och vad det för tillfället är för norm som råder i omgivningen. Lutz menar också att barnet och dess familjer ofta får en liten chans att påverka hur bedömningen går till då den oftast görs av olika professioner, som exempelvis förskollärare och specialpedagoger, och deras uppfattning av barnet. Däremot menar Björck-Åkesson (2014) att genom att göra en kartläggning av barnet och dess behov ger möjlighet att sätta in rätt stöd för barnet. Kartläggningen görs enligt författaren av förskolans personal och specialpedagog tillsammans med de som känner barnet bäst, vilket vanligtvis är vårdnadshavarna.

Hur ska stödet ges?

Hänvisningar till det finska skolsystemet görs av Lutz (2013) och Sarromaa Hausstätter & Takala (2010) som menar att Finland satsar på specialpedagogiska insatser redan i yngre åldrar vilket visar sig positivt senare i livet då Finland fått goda skolresultat i internationella undersökningar. Lutz menar att de insatser som görs redan i förskolan i Finland ofta är i förebyggande syfte och riktar sig mot alla barn istället för att som i Sverige låta insatserna bli individriktade och insatta vid uppkomsten av ett problem. Björck-Åkesson (2014) påpekar också vikten av att förebygga problem i förskolan genom särskilt stöd än att försöka reparera skadan, som författaren kallar det, senare i skolan. Vidare anser Lutz att om förskolan i Sverige fick möjlighet att satsa mer på generell specialpedagogik än vad det finns möjlighet till nu så kan fler barn fångas upp och få stöd tidigare och kräver då mindre resurser under sin skolgång i framtiden. Att generalisera insatserna i förskolan menar Björck-Åkesson är nödvändigt, men det är långt ifrån tillräckligt. Ett barn kan fungera gott i förskolan men ändå inte vara tillräckligt delaktig och uppnå sin fulla utvecklingsmöjlighet utan riktat särskilt stöd menar Björck-Åkesson. Författaren menar också att om de tidiga insatserna motsvarar barnets behov av stöd så förebygger de senare problematik, men för att finna rätt stöd så behöver förskolans personal ha goda och tillräckliga kunskaper inom flera områden och när den kunskapen inte räcker till så är det viktigt att personalen har möjlighet att få externt stöd för sitt arbete.

Arbetet med särskilt stöd i förskolan

Skolinspektionen (2017) har upptäckt i sin kvalitetsgranskning om förskolans arbete med barn i behov av särskilt stöd att två tredjedelar av förskolorna de undersökte behöver höja kvalitén i sitt arbete. Det Skolinspektionen sett är att personalen ofta saknar en gemensam syn om vad särskilt stöd innebär och på hur arbetet med barn i behov av särskilt stöd ska genomföras. Skolinspektionen såg också att på de förskolor som behöver höja kvalitén i sitt arbete så har majoriteten av personalen inte fått någon eller mycket lite kompetensutvecklande utbildning. Det har också Sandberg och Norling (2014) upptäckt i sin studie, personalen berättade under deras intervjuer att de hade tidsbrist, saknade handledning och kände att de brast i sin kompetens för att lokalisera och ge barnen det särskilda stöd som de behövde. Sandberg och Norling ser det som ett hinder i det pedagogiska utvecklingsarbetet i förskolan.

Det är enligt Skolinspektionen (2017) en stor variation på vilket stöd som finns tillgängligt på förskolorna och hur ofta personalen får möjlighet till stöd från externa stödfunktioner som exempel en specialpedagog. Några förskolor har ett gott kontinuerligt samarbete med förskolechef och barnhälsoteam med kartläggning, analys och uppföljning av sitt arbete med barn i behov av särskilt stöd medan andra förskolor har möjlighet till kontakt med stödfunktioner en gång per termin eller mer sällan. Personalen påpekar också att det ofta är svårt att få stöd i arbetet med de barn som inte har blivit diagnostiserade men ändå behöver särskilt stöd, trots att de är berättigade till stödet enligt skollagen. Sandberg och Norling (2014) såg att särskilt stöd ofta sattes in på grund av personalens svårigheter att hantera vissa barn i verksamheten och att det särskilda stödet då inte var riktat direkt till barnet. Men ändå är det enligt Björck-Åkesson (2014) 16% av de 20% barn som är i behov av särskilt stöd som får särskilt stöd trots att de inte har fått en formell utredning medan endast 4% av barnen har fått särskilt stöd på grund av en diagnos. Personalen menar i Björck-Åkessons studie att de 16% av barnen anses vara gråzonsbarn och behöver särskilt stöd för att på ett positivt sätt kunna delta i förskolans verksamhet.

Skolinspektionen (2017) påvisar i sin granskning att de ovan nämnda skillnaderna på förskolors kvalitet leder till att förskolan inte är likvärdig över landet som den enligt förskolans läroplan (Skolverket, 2016) ska vara. Vidare skriver Skolinspektionen att när barn inte får det särskilda stöd de behöver och har rätt till så riskeras barnets möjlighet till att lära och utvecklas. Enligt Skolinspektionens bedömning så behöver huvudmän för förskolan och förskolecheferna bli bättre på att tydliggöra uppdraget och ge personalen möjlighet och förutsättningar att utveckla arbetet genom bland annat kompetenshöjning, tid till reflektion och samarbete med externa stödfunktioner som exempel en specialpedagog.

Sammanfattning av forsknings- och litteraturgenomgång

I båda delarna av forsknings- och litteraturgenomgången så ser jag att det i förskolans arbete är viktigt att tidigt lokalisera svårigheter för barnen och att förebygga problemen (Wångersjö, 2017; Björck-Åkesson, 2014).

Det framgår av Angel och Hjern (2004) och Hjern (2013) att det är en utmaning för förskolans personal att veta vad behovet av särskilt stöd grundar sig i, om det är på grund av funktionsnedsättning eller på grund av trauman av tidigare upplevelser visar sig inte tydligt.

Symptomen som psykisk ohälsa och stress kan enligt författarna uppkomma i form av raseriutbrott, att barnen stannar upp i sin utveckling, är nedstämda och har koncentrationssvårigheter, vilket kan göra att barnet behöver särskilt stöd för att få möjlighet att utvecklas. De nämnda symptomen kan också vara symptom på funktionsnedsättning som kan kräva en annan typ av stöd och vidare kontakt med andra stödinsatser.

Det framgår också att det är förskolans personal som står närmast barnen och att det är hos dem som ansvaret att se om ett barn är i behov av särskilt stöd ligger och att det då är positivt att använda sig av kartläggningssamtal. Genom att ha kartläggningssamtal tillsammans med barnens vårdnadshavare så ger det möjlighet till gott samarbete mellan förskola och barnets familj. Vid kartläggningssamtal kan det framkomma information om barnet som hjälper förskollärarna att gå vidare med arbetet, de kan då få veta om stödbehovet beror på trauma eller om det kan behövas vidare utredning om eventuell funktionsnedsättning.

När samtal sker med nyanlända familjer och det finns behov av tolk så är det viktigt att välja tolk med omsorg så att samtalet blir ska fungera.

Teoretiska utgångspunkter

Studiens teoretiska utgångspunkt utgörs av specialpedagogiska perspektiv som behandlar olika synsätt på barn i behov av särskilt stöd. Då undersökningen går ut på att ta reda på hur förskollärarna beskriver sitt arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd så avser jag att analysera resultaten med hjälp av specialpedagogiska perspektiv. Därefter kommer deras erfarenheter att kopplas till något eller några av nedanstående perspektiv.

Det kompensatoriska/kategoriska perspektivet

Nilholm (2007) menar att med det kompensatoriska perspektivet identifieras ett problem hos en individ för att sedan ta till åtgärder för att hjälpa individen att kompensera problemet för att kunna fungera som individer enligt normen bör göra. Med det här perspektivet så ses barnens svårigheter som knutna till individen och vanligtvis medfödda enligt Persson (2013). Inom det kompensatoriska/kategoriska perspektivet så läggs alltså problemet hos individen och det är individen som ska anpassa sig för att fungera i den rådande miljön.

Jag gör kopplingar mellan det kompensatoriska/kategoriska perspektivet och behaviorismen då Nilholm (2007) skriver att det används beteendemodifierade insatser, vilket innebär att insatserna är till för att träna och styra barnet till att ändra sitt beteende för att uppfylla de normer som omgivningen kräver. Som åtgärd i förskolan är det vanligt inom det här perspektivet att ansvaret för att hjälpa individen att kompensera problemet läggs på en specialpedagog och inte på arbetslaget på förskolan vilket leder till att barn i behov av särskilt stöd inte inkluderas i barngruppen och barn pekats ut som normala och icke normala (Nilholm, 2007; Olsson & Olsson, 2013; Persson, 2013).

Det kritiska perspektivet

Nilholm (2007) beskriver att de som är verksamma inom perspektivet kritiserar det kompensatoriska/kategoriska perspektivets tankar om att det är individen som ska anpassas till den aktuella normen och sin omgivning. De kritiserar även att de inom det kompensatoriska/kategoriska perspektivet fokuserar på det hos individen som inte uppfyller normen och menar att individernas olikheter istället ska ses som resurser i gruppen. När ett barn har fått en diagnos så används diagnosen som redskap för att hjälpa individen i sin utveckling och inte som en beskrivning på hur barnet är. Perspektivet kritiserar att människor kategoriseras vilket leder till att barn utesluts ur gemenskapen. Nilholm menar också att det inte är barnet som anses bära på problemet och skapar behovet av specialpedagogik utan problemet ligger på ett samhälleligt plan som exempelvis att en verksamhet som inte uppnår sina mål använder sig av specialpedagogik för att uppnå dem. Verksamheten ska anpassa sig efter barnet och vidare menar Olsson & Olsson (2013) att inom det kritiska perspektivet anses kunskap vara relativ och hänga ihop med individens tidigare erfarenheter och kopplas till sammanhang, därför har barn olika förutsättningar för sin utveckling.

Dilemmaperspektivet

Inom dilemmaperspektivet påvisas “utbildningssystemets grundläggande komplexitet och motsägelsefullhet” (Nilholm, 2007, s. 23). När arbetet i förskolan ses med det här perspektivets tankar så menar Nilholm att förskollärarna hela tiden möter problem i verksamheten som inte helt går att lösa men som kräver att pedagogerna gör ett ställningstagande. Inom dilemmaperspektivet så kritiserades även de kategoriseringar som görs i det kompensatoriska/kategoriska perspektivet men de anser att kategorier inom utbildningssystemet ändå krävs då behovet av att möta barn på olika sätt alltid kommer att finnas.

Det relationella perspektivet

Utifrån det relationella perspektivet så anses ett barns svårigheter inte enbart bero på barnet utan att problemen kan bero på relationen mellan individ och miljö eller relationen mellan individ och gruppen, vad som händer i samspelet mellan olika aktörer är alltså väsentliga för barnets möjligheter till utveckling. Inom det relationella perspektivet anses förändringar i individens omgivning påverkar individens förutsättningar för att utvecklas och om förskolan förändrar sitt arbetssätt så förebygger det att barn hamnar i pedagogiska svårigheter. De som arbetar med barn och har ett relationellt perspektiv på specialpedagogik ser barns svårigheter som pedagogiska utmaningar och inte som ett problem (Olsson & Olsson, 2013; Persson, 2013).

Vidare in i analysen tar jag med mig de specialpedagogiska perspektiven genom att se på förskollärarnas beskrivningar av det specialpedagogiska arbetet med dessa olika perspektiv som stöd. Det görs för att, med intervju resultatet som utgångspunkt, kunna utläsa vilket eller vilka synsätt som är möjliga att identifiera vad gäller det specialpedagogiska arbetet och nyanlända barn i behov av särskilt stöd.

Metodologisk ansats och val av metod

I studien används semistrukturerade intervjuer som kvalitativ metod med utgångspunkt i studiens syfte, dvs. att generera ökad kunskap om förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd. Metodvalet gjordes av anledning till att syftet förutsätter att det är förskollärares erfarenhet och kunskap som ska framföras och det är genom intervjuer som jag kommer åt förskollärarnas beskrivningar. Om syftet istället varit riktat att ta reda på hur förskollärarna rent praktiskt arbetar med nyanlända barn i behov av särskilt stöd så hade ett relevant metodval istället varit att göra observationer.

Bryman (2011) beskriver semistrukturerad intervju som en av två sätt att genomföra en kvalitativ intervju. Det andra sättet att genomföra en kvalitativ intervju är att göra en ostrukturerad intervju vilket enligt Bryman innebär att intervjuaren oftast ställer en fråga eller ber den intervjuade beskriva eller berätta om sina erfarenheter. Den intervjuade får svara fritt. Då jag ansåg att risken med att intervjun inte skulle uppfylla sitt syfte om jag valde att använda mig av ostrukturerad intervju så valde jag att använda mig av semistrukturerad intervju där intervjuaren har större möjlighet att låta samtalet fokusera på syftet med hjälp av följdfrågor. Av dessa anledningar valde jag att använda semistrukturerad intervju i den här undersökningen.

Genom intervjuer så kan intervjuaren ställa följdfrågor kring det som är intressant för syftet för att då kunna ta del av fördjupade beskrivningar, den som intervjuar får också möjlighet att ta del av den intervjuades kroppsspråk och tonfall. Ombeds deltagarna istället att fylla i en enkät med samma frågor så är det lätt att missa mycket av deras kunskap och djupet i deras beskrivningar (Bell & Waters, 2016).

Urval av deltagare

Kriterium som jag har för undersökningen är att intervjupersonen är utbildad förskollärare och har ca tre års erfarenhet av att arbeta med nyanlända barn och barn i behov av särskilt stöd. För att undersökningen ska uppnå sitt syfte så behöver intervjupersonerna ha den erfarenheten så att frågorna ska få så utförliga och erfarenhetsbaserade svar som möjligt. När val av deltagare görs på grund av kunskap/erfarenhet relevant för undersökningen så görs enligt Bryman (2011) ett målstyrt urval.

När jag började det här arbetet så hade jag planerat att göra intervjuer med sex olika förskollärare för att jag i undersökningen skulle ha möjlighet att få en djupare kunskap om förskollärares erfarenheter. På grund av att många förskolechefer och förskollärare tackade nej till att delta för att de ansåg att de inte hade erfarenheten som jag efterfrågade eller att de inte hade tid att delta, så var det två förskollärare som deltog i varsin intervju.

De två förskollärare som intervjuades kommer jag att kalla för förskollärare A och förskollärare B, det gör jag för att följa de etiska principerna och konfidentialitetskravet som jag kommer gå närmare in på i ett senare kapitel.

Förskollärare A har arbetat som förskollärare på flertalet olika förskolor i 20 års tid, på nuvarande förskola har hen arbetat i ca.1.5 år. Det är en stor förskola med många avdelningar och den avdelning som hen arbetar på tar endast emot nyanlända barn. Barnen är 3-5 år och går på denna avdelning tills de är redo att integreras i vanlig förskola eller blir flyttade till annan ort pga förändring i processen i familjens asylansökan. Förskollärare A hade innan intervjun skrivit ner några av de erfarenheter som hen hade av att arbeta med nyanlända barn i behov av särskilt stöd för att hen ville delge så mycket som möjligt och inte glömma de hen ansåg viktigt utifrån syftet jag angett i informationsbrevet.

Förskollärare B har arbetat som förskollärare i 2.5 år, hen har arbetat på samma förskola hela tiden. Förskolan är en mindre förskola med tre avdelningar i ett område där det under många år bott stor andel människor som har annat hemland. Hen meddelade innan intervjun startade att hen endast arbetat med fåtalet nyanlända barn i behov av särskilt stöd, med undantag från det språkliga stödet.

Datainsamlingsmetod

I en semistrukturerad intervju utgår intervjuaren från en intervjuguide där frågeföljden kan variera och intervjuaren har stor möjlighet att ställa följdfrågor baserade på den intervjuades svar. Semistrukturerade intervjuer är en flexibel metod och ger möjlighet till att hålla fokus på undersökningens syfte och samtidigt möjlighet att få beskrivning av den intervjuades erfarenheter och upplevelser (Bryman, 2011).

Genomförande

Först kontaktades förskolechefer i de utvalda områdena för studien via mail för att informera om min studie och för att få ett godkännande till att utföra undersökningen (bilaga 1). Cheferna ombads även att ge råd för vilken/vilka förskolor som borde kontaktas. Sedan ringdes de förskolor upp och de som ville ha mer information innan de bestämde sig för att delta eller inte fick det via mail (bilaga 2) för att få tid att fundera och diskutera med sina kollegor.

Utav de 16 förskolechefer i sju olika kommuner som kontaktades via mail svarade efter påminnelse nio av dem. Fem av dem svarade nej till att sina medarbetares deltagande men hänvisning till att deras medarbetare inte hade tid till att delta eller att de inte hade den erfarenhet som efterfrågades. Det var fyra förskolechefer som svarade att det var okej att jag kontaktade medarbetare på sammanlagt fem förskolor i fyra kommuner. Jag ringde till sju avdelningar som jag sedan mailade information till. Två avdelningar tackade nej för att de ansåg att de inte hade den efterfrågade erfarenheten och tre stycken för att de inte hade möjlighet att avsätta tid för intervjun. De två som deltog valde att delta utanför sin arbetstid.

För att få möjlighet till utöka undersökningens resultat valde jag att kontakta fem förskolechefer via mail med information och förfrågan (bilaga 4) om att få intervjua dem om deras erfarenheter med att ha nyanlända barn i behov av särskilt stöd i sina verksamheter. Trots påminnelse så fick jag ingen respons på den förfrågan, vilket jag återkommer till i diskussionen.

Då studien avser att ta del av förskollärarens beskrivning på sitt arbete med nyanlända barn med behov av särskilt stöd, så utfördes enskilda intervjuer. Vid enskilda intervjuer menar

Löfdahl (2014) att svaren har minst risk att bli påverkade av andras tankar och känslor. Löfdahl beskriver också att alla inte känner sig bekväma med att svara vad de egentligen tycker och tänker i samma rum som sina kollegor. Så av respekt för deltagarna i undersökningen vill jag låta dem framföra sina tankar enskilt och inte tillsammans med någon kollega då jag inte kan veta om det finns osämja kring arbetslagets arbetssätt. Löfdahl påpekar också att forskarens utformande av intervjufrågor utgör en stor del i den etiska aspekten, frågorna får aldrig kränka en person.

Intervjun började med att kort än en gång informera om undersökningens syfte, hur intervjun kommer att gå till, att intervjun skulle avpersonifieras så att resultatet inte kopplas till intervjuperson eller förskola, att personen får avbryta sitt deltagande och vi bestämde en tid för att avsluta intervjun. Därför att det efter intervjun ska finnas tid till att gemensamt kort prata om hur samtalet kändes, det är viktigt att den intervjuade också får möjlighet till reflektion och frågor. Dessa delar är enligt Bryman (2011) viktigt att tänka på när man utför intervjuer.

Under intervjun hade jag stöd av en intervjuguide (bilaga 3) med tre övergripande frågor som är kopplade till undersökningens syfte. Löfgren (2014) menar att det ger möjlighet för den intervjuade att berätta om sina erfarenheter på sitt vis men att intervjuaren ser till att samtalet håller sig till ämnet och uppfyller undersökningens syfte. De frågor som finns med i intervjuguiden och användes under intervjuerna konstruerades så att de skulle vara relevanta för att uppnå undersökningens syfte vilket möjliggör att undersökningens giltighet stärks.

Frågorna var uppbyggda så att den intervjuade fick möjlighet att berätta om sina erfarenheter och möjlighet att ge exempel på hur hen arbetar. Under intervjun fördes korta anteckningar medan intervjun spelades in, inspelningarna blev 42 respektive 18 minuter vilket innebär att den ena intervjun bidrar med mer till resultaten än den kortare. Löfgren (2014) påpekar att den som intervjuar kan koncentrera sig på att lyssna och samtidigt konstruera passande följdfrågor som baseras på den intervjuades berättelse när intervjun spelas in.

Databearbetning

Efter slutförd intervju så transkriberades intervjuerna utifrån ljudinspelningen. Sedan läste jag igenom transkriberingen och tillsammans med de anteckningar som förts under intervjun så sökte jag gemensamma nämnare som var relevanta för att uppnå svar på undersökningens frågeställningar. För att hitta samband och återkommande begrepp i intervjuerna så använde jag mig av att koda materialet. Att använda sig av koder gör att jag kan sammanföra gemensamma nämnare i intervjuerna för att tillslut nå ett resultat i undersökningen (Bell & Waters, 2016). De begrepp som jag använde som koder under bearbetningen är samarbete, förhållningssätt, visuellt stöd, tydlighet och kommunikation.

De specialpedagogiska perspektiven beskriver hur företrädare för perspektiven ser på barns kunskap, utveckling, vem som bär problemet och hur problemet bör hanteras. Med de olika perspektiven som stöd så gjordes kopplingar mellan förskollärarnas beskrivningar av sitt arbete och de specialpedagogiska perspektiven för att få kunskap om hur förskollärarna ser på det specialpedagogiska arbetet och nyanlända barn i behov av särskilt stöd.

Tillförlitlighet och giltighet

Tillförlitlighet innebär att undersökningen ska vara *trovärdig* vilket innebär att jag tydligt har beskrivit de olika delarna i undersökningen och påvisat att den gjorts enligt de etiska regler som finns. I texten ska läsaren kunna se om tillvägagångssättet för undersökningen är *överförbart* och därför behövs en fyllig och tät beskrivning, det är viktigt att alla steg noggrant och tydligt beskrivs. Ett tillvägagångssätt som är överförbart innebär att någon annan ska kunna göra en likadan undersökning utav beskrivningen i en annan miljö och få ett liknande resultat. Dock går det inte att upprepa en kvalitativ undersökning och få samma resultat eftersom att det inte går att få exakt samma förutsättningar en gång till då människors upplevelser, erfarenheter och kunskap är under ständig förändring och utveckling. För att undersökningen ska vara trovärdig så ska det finnas en fullständig och tillgänglig redogörelse av alla steg i processen och det ska framgå att resultatet är baserat på forskning och teoretisk utgångspunkt och inte personliga värderingar. En studie innehar giltighet när den ger utrymme för olika åsikter och uppfyller undersökningens syfte. Den information som framkommit i undersökningen ska ligga till grund för de tolkningar och slutsatser som görs, även för de slutsatser som inte görs. (Bryman, 2011; Fejes & Thornberg, 2015; Bell & Waters, 2016) Min undersökningen uppfyller giltighet till viss del då den undersöker uppfyller syftet genom att med hjälp av frågeställningarna får ta del av forskollärares erfarenheter och därmed påvisar den kunskap forskollärarna besitter. Giltigheten kunde blivit högre om jag tagit del av fler intervjuer och därmed gett möjlighet för fler forskollärares beskrivningar i ämnet. Tillförlitligheten uppfylls genom att jag i metodkapitlet redogör hur jag genomfört undersökningen och vilka etiska aspekter jag utgått från. I resultatet påvisas tillförlitligheten också genom att jag använder citat ur intervjuerna för att beskriva hur resultatet framkommit.

Etiska överväganden

Den här studien har genomförts med Vetenskapsrådets (2017) riktlinjer i åtanke och har då förhållit sig till de etiska aspekterna i hur hanteringen av forskningsmaterialet har hanterats. Vetenskapsrådet påpekar att de människor som deltar i en undersökning ska skyddas från skada och kränkning och att uppgifter som kan identifiera en person som deltagit i undersökningen ska behandlas konfidentiellt.

De grundläggande forskningsprinciperna som jag förhållit mig till i undersökningen är informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav och nyttjandekrav. Enligt Bryman (2011) innebär informationskravet att jag måste informera deltagarna vad undersökningens syfte är och hur den är avsedd att gå till, deltagarna får också veta att deltagandet är frivilligt och de får när som helst kan avbryta sitt deltagande. Med samtyckeskravet menas att deltagarna ska ge sitt frivilliga samtycke till att delta. Bryman beskriver konfidentialitetskravet med att alla uppgifter kring alla deltagarna hanteras med största försiktighet så att obehöriga inte kommer åt dem. Den sista principen som Bryman beskriver är nyttjandekravet som innebär att all information och alla uppgifter som samlas in endast kommer att användas till den här undersökningen och aldrig i något annat syfte.

För att hålla mig till de etiska aspekter som Vetenskapsrådet (2017) och Bryman (2011) påvisar så fick de forskollärare som var intresserade att delta i undersökningen ett informationsbrev. I brevet fanns information om studien och hur intervjun var tänkt att gå till,

det fanns även information om hur den insamlade informationen skulle hanteras. Förskollärarna fick också information om att de när som helst kunde avsäga sig sin medverkan och att den insamlade informationen då skulle raderas. I samband med informationsbrevet signerade de en talong att de gav sitt samtycke till att medverka i undersökningen genom intervju, se bilaga 2.

Den insamlade informationen och uppgifter om deltagarna hanteras med försiktighet så att obehöriga inte skulle få möjlighet att ta del av dem vilket Vetenskapsrådet (2017) benämner som konfidentialitetskrav. När arbetet är slutfört så förstörs den insamlade informationen så att den inte kan användas i annat syfte än till den här undersökningen.

Resultat

Här presenterar jag de beskrivningar som jag har tagit del av under intervjuerna och delger det som är relevant utifrån undersökningens syfte, att generera ökad kunskap om några förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan. Med stöd i det insamlade intervjumaterialet kommer jag att besvara undersökningens frågeställningar. För att ge en klarare och mer tillförlitlig bild av resultatet så kommer jag även att citera delar ur intervjuerna. Till sist kopplas resultatet till de specialpedagogiska perspektiven.

Hur beskriver förskollärarna sitt arbete med nyanlända barn som de anser vara i behov av särskilt stöd i förskolan?

Visuellt stöd

Förskollärarna nämner att de arbetar mycket med visuellt stöd i form av bildstöd och tecken som stöd tillsammans med alla barnen på avdelningen. Då barnen har flera olika hemspråk så beskriver förskollärarna att användandet av mycket bilder, kroppsspråk och rörelser underlättar arbetet med att stödja barnen i deras språkutveckling och språkförståelse.

Med de nyanlända barn som är i behov av särskilt stöd i förskolan fokuserar de lite extra på det visuella stödet. Som en del av det visuella stödet så används ritsagor för att skapa förståelse.

Alltså ja det och den han var så härlig den killen, han hade så mycket humor och intelligent också. Men det blev ofta konflikter runt honom, om han hade fått rätt diagnos eller om han hade diagnos det vet jag inte. men när det blev konflikter mellan honom eller något barn så kom vi på att vi kunde använda oss av ritsagor Vi började rita och han försökte förklara *jaha så det var du och Kalle också jaa så slog ni varandra* Så ritade man vad som hände också följde man situationen genom att rita och tillslut så löste det sig. Då förstod han vad som hade hänt, just det är att bli förstådd. Det var ungefär det här som jag förklarade nyss att man pratar och använder bilder och kroppsspråket, överhuvudtaget att alltid bli förstådd är väldigt viktigt (Förskollärare A).

Samarbete och gemensamt förhållningssätt

Förskollärarna beskriver också att viktigt i deras arbete är att de i arbetslaget har samma förhållningssätt gentemot barnen.

Sen tänkte jag på det här, vårt förhållningssätt inför våra barn. Och speciellt då de som är i behov av särskilt stöd, oavsett vad så har vi haft våra möten vi har pratat om barnen och vi har pratat oss samman om hur vi ska göra. Så att vi ska vara samspelade och förhålla oss på samma sätt (Förskollärare A).

För att upptäcka vad ett barn eventuellt behöver för stöd så beskriver förskollärarna att de är noga med att observera barnen och diskuterar hela arbetslaget innan de ändrar sitt arbetssätt. Barnkonferens beskrivs som ett möte där de talar om varje barn på avdelningen, där all personal får möjlighet att berätta om barnet och om de ser några eventuella svårigheter. Chefen är med på barnkonferenserna och tar vid behov kontakt med ett barnhälso team som sedan kontaktar barnhabiliteringen om det finns vidare behov av stöd.

Sen kom det en flicka som alla la märke till, på grund av hennes utseende. Men då tänkte man aaa det här är en speciell flicka. Men sen så, hon var väldigt duktig på vissa saker, så jag tänkte att oj vad är problemet egentligen? Vi tog upp det på en barnkonferens och fick kontakt med en specialpedagog. Vi observerar ju barn och det tar längre tid att göra de här observationerna med barn som man inte kan språket tillsammans med (Förskollärare A).

Förskollärarna beskriver vikten av samarbete i sitt arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd. De påpekar att de i första hand gör vad de kan i arbetslaget för att stötta barnet och för att sedan få ytterligare stöd så kontaktas chef och barnhälsoteam eller specialpedagog. Det framgår också att de anser att det är viktigt att det i första hand ligger fokus på vad personalen kan förändra i verksamheten och inte fokusera på insatser till enskilt barn. När insatser sätts in för ett specifikt barn så handlar det enligt förskollärarna oftast om hjälpmedel på grund av fysisk funktionsnedsättning.

När vi känner att vi har gjort allt vi kan för det här barnet och känner att det fortfarande är problem i mötet med andra, vi har ändrat verksamheten och miljön. När vi känner att det blir stopp för oss då hör ju vi av oss till vår chef först som i sin tur som tar kontakt med specialpedagogen som vi har här i kommunen. För det är ju vi som behöver stöttning och stöd som arbetslag, så då kommer ju inte specialpedagogen kolla på något specifikt barn så det är ju vi som behöver stöd. Vi lyfter fokus från barnet till oss för det är verksamheten som behöver hjälp för att kunna möta alla (Förskollärare B).

Funktionsnedsättning eller inte?

Förskollärarna menar också att de alltid har i åtanke att de inte kan veta vad ett barns beteende beror på. Ett avvikande beteende och behov av särskilt stöd kan bero på en funktionsnedsättning men också på grund av att de varit med om traumatiska upplevelser. Många barn söker trygghet och närhet hos personalen.

En del barn kom självmant och satte sig i knäet för att de på något sätt förstod att de behövde det stödet. Så det var säkert mycket traumatiska upplevelser (Förskollärare A).

Det har också skett beteendeförändringar hos barn efter att de börjat på förskolan. Ett barn som beskrivs förändrade sitt beteende över tid, från att ha varit lugn och försiktig för att sedan få svårigheter.

När han kom tillbaka efter semestern så var han helt annorlunda, vi förstod ingenting. Alltså han var också en såndära pojke som eehm, jaa alltså var precis överallt som eeeh. Jaa så han ställde till det helt enkelt, det blev rörigt och vi förstod ingenting. En dag så målade han, han tyckte om att måla på staffli, så fick han färg på tröjan. Och han blev jätterädd, och sa mamma slår mig sa han, mamma slår mig. aah okej mamma slår mig, då visste vi ju det. Då har vi ju också berättat på de här inskrivningssamtalen att i Sverige får man inte slå sina barn, och vi har anmälningsplikt (Förskollärare A).

Förskollärarna menar att det är personalen på förskolan som hjälper barnet och dess familj till vidare kontakt med andra stödenheter i det svenska samhället för att få möjlighet till stöd i sin familjesituation om det finns behov.

Att använda sig själv som pedagogiskt verktyg

Förskollärarna ser sig själva som betydelsefulla verktyg, arbetslaget använder sig enligt intervjuerna mycket av sina olika personligheter och olika erfarenheter.

Vi använder oss väldigt mycket av oss själva och den erfarenheten vi har, våra personligheter. Och vi fick en annan pojke.. eehm som vi var lite förberedda på, det stod i pappren neuropsykiska sådär, vi tänkte att jaa vad är det där för någonting, ja det får vi se. Och den pojken, han kom med sin pappa "svish" som ett jihu in tog två pussel, vände upp och ner och vid såna här tillfällen kan jag bli helt lugn. Och vid det där tillfället var det bra att jag höll mig lugn. Aha tänkte jag, också satte jag mig bara ner och började lägga ihop de där två pusslen. Tänkte. jag tyckte faktiskt att det var spännande den där gången vad som skulle hända, och då kom han liksom och satte sig där och vi började prata, han på arabiska och jag på svenska (Förskollärare A).

De arbetar mycket med att barnen ska känna trygghet och anknytning till personalen på förskolan, de anpassar sitt arbete utefter vad de anser att barnen behöver just då.

Som vi har just nu, det är också en pojke som är överallt han kan inte vara still långa stunder utan gör något så här och förstör, sen iväg också gör någonting annat och förstör. Alltså han är stor och han är stark och om han inte vill göra någonting så vill han inte det. Också mamma är ensam här i Sverige och har två barn till, en flicka som är äldre och en son som är yngre också alltså det fungerade inte. Så vi pratade med vår chef och bestämde tillsammans att han måste börja gå kanske ja längre inskolning med mamma, kanske en timme och nu är vi nere i att han får vara själv här kanske en halvtimme, han ska klara en halvtimme i en vanlig barngrupp. Men då är det med en personal, hela tiden med stöd av en personal (Förskollärare A).

Sammanfattning

Samarbetet i arbetslaget, mellan arbetslag och chef och deras gemensamma samarbete med det externa stöd som finns tillgängligt anses vara viktigt för barnens möjlighet till utveckling. De intervjuade förskollärarna anser att de finns ett gott samarbete mellan parterna och att de får tillräckligt stöd för att i sin tur stötta barnen. Förskollärarna påvisar att arbetet med de nyanlända barnen som är i behov av särskilt stöd gynnas av att förskollärarna har olika erfarenheter och personligheter som de kan utnyttja efter vad olika situationer kräver. Det framkommer också att förskolan fungerar som en viktig länk mellan den nyanlända familjen och det svenska samhället och att det kan vara svårt att veta vilket stödbehov barnet har då det kan vara svårt att veta om behovet beror på en eventuell funktionsnedsättning eller trauma av tidigare upplevelser.

Hur beskriver förskollärarna samarbetet med barnets vårdnadshavare när det finns språkliga barriärer?

Att använda sig av tolk

Båda förskollärarna beskriver att de har god möjlighet att använda sig av tolk när de anser att behovet finns och att det mestadels fungerar bra, på en av förskolorna har de en person som arbetar deltid som modersmålsstöd som de har ett gott samarbete med vid kontakt med vårdnadshavarna.

Sen har vi en modersmålsstöd som är här och jobbar, som pratar arabiska och kan lite persiska så hon har varit väldigt bra och har fått väldigt bra hjälp av henne när hon är här, hon är även på en annan förskola. Så det har vi haft väldigt tur med (Förskollärare B).

De påpekar dock att de gärna har tolk på plats vid samtal då det finns vissa svårigheter att använda sig av telefontolk. De upplever att det blir svårare att uppfatta varandra rätt när de inte kan se varandra och att tekniken kan fungera dåligt vilket försvårar kommunikationen. Men de anser ändå att tillgången till telefontolk är viktig vid de tillfällen som de behöver ta upp något med vårdnadshavarna med kort varsel.

På utvecklingssamtal har vi alltid med tolk om de känner att de behöver det, för vissa föräldrar känner att de inte behöver det och då kan det va lite, alltså om vi bokar den tolk och de känner att det inte behövs, då kan det blir lite, att de känner att vi trycker ner dem, vi frågar alltid hur de vill innan vi bokar. Det är många föräldrar där en vill ha tolk och inte den andra, men då bokar vi för en vill ju ha. Eller om de känner att den ena kan tolka till den andra. (Förskollärare B).

Vidare frågar jag då om de använder sig av telefontolk eller tolk på plats under dessa samtal.

Det är olika, vi försöker alltid i den mån det går att det kommer en. Det blir lite smidigare om de sitter här då det kan krångla med tekniken. Men ibland blir det telefontolk också, om det är något snabbt eller någonting väldigt viktigt att ta upp när ni hämtar imorgon. (Förskollärare B).

En situation där det troligen blivit ett missförstånd i kommunikationen mellan förskola, tolk och vårdnadshavare när förskolan erbjöd en mamma samtal med barnhälsoteamet beskrivs nedan.

Alltså när vi erbjöd det, så vet jag inte om hon missförstod, samtalet hade vi tillsammans. Jag och min kollega hade samtalet tillsammans med henne och tolk på telefon. Sen då vet ju inte vi hur exakt tolken översätter till mamman och till oss. För ibland har vi förstått att det kan vara lite problematiskt. Hon tolkar det i alla fall som eehm "ja om jag hade haft sju barn så kanske jag hade behövt hjälp, men jag kan uppfostra mina tre barn själv" (Förskollärare A).

I beskrivningarna framkommer det att det även kan uppstå problem vid samtal med tolk på plats.

När vi startade upp här och hade inskrivningssamtal då hade vi närvarande tolkar och det var ju jättebra. Och då såg man också varandra, och det är ju jättebra att man får ögonkontakt. Men vi har ju lärt oss det också och man kan ju inte veta hur exakt dom översätter. Man kan inte veta hur goda kunskaper tolkarna har heller faktiskt, nej (Förskollärare A).

Daglig kommunikation

Förskollärarna beskriver hur de i vardagliga situationer arbetar med kommunikation och samarbete mellan dem och vårdnadshavarna. De använder sig mycket av kroppsspråk och bilder för att de ska förstå varandra men att det mest betydelsefulla är mycket tålmod och vilja från alla parter att övervinna de språkliga barriärerna. De strävar efter att alla parter ska förstå varandra för att ha god kontakt och samarbete.

Det är lyckokänsla för båda när man förstått, och det skapar också en gemenskapskänsla (Förskollärare A).

Tar hjälp av resurser i närheten

De berättar att de ofta tar hjälp av de föräldrar och barn som varit i Sverige en längre tid och hunnit lära sig mer svenska. De hjälps även åt mellan avdelningarna i huset där det finns fler barn och föräldrar som talar flera språk.

När förskolan lämnar ut information skriftligt så är de noga med att hålla sig till det viktigaste och att formulera texten kort och tydlig. De föräldrar som går på SFI, svenska för invandrare, tar med sig brevet dit för att få hjälp med översättning.

Sammanfattning

Med hjälp av stödet de beskrivit, trots vissa svårigheter och missuppfattningar, så framkommer det att de anser att de båda har ett gott samarbete med vårdnadshavarna även när det finns språkliga barriärer. Förskollärarna menar att de hela tiden har stort fokus på att kommunikationen ska fungera bättre och att de är medvetna om vilka resurser de har tillgång till och använder dem för att åstadkomma ett väl fungerande samarbete med vårdnadshavarna, trots att de inte har ett gemensamt talat språk.

Kopplingar mellan resultat och specialpedagogiska perspektiv

Förskollärarna beskriver inte att det specialpedagogiska arbetet grundar sig i något specialpedagogiskt perspektiv. I deras beskrivningar av arbetet ser jag heller inte att de grundar sitt arbete på ett specifikt perspektiv utan deras syn på arbetet ändras utefter situation.

Av den kunskap om förskollärarnas arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan som jag tagit del av genom intervjuerna så ser jag att förskollärarna ser det specialpedagogiska arbetet till stor del ur ett relationellt perspektiv. Utifrån deras beskrivningar så ser de att problemen som uppstår kan finnas i mötet mellan barnet och den miljö eller grupp som de befinner sig i och att de är villiga att anpassa sitt arbetssätt för att förebygga att problem uppstår. Att deras arbete till stor del kan kopplas till ett relationellt perspektiv går att utläsa i intervjuerna då förskollärarna påpekar att de använder sig själva och sina personligheter för att stötta barnen. Det kan ses som att de använder sig själv som pedagogiskt verktyg för att minska svårigheterna i relationen mellan barnet och förskolans miljö. Av deras uttalanden och deras positiva sätt att tala om barn som behöver särskilt stöd så tycks de se arbetet som en utmaning och en chans för dem själva att få stöd och hjälp för att utvecklas.

Det finns även kopplingar till det kritiska perspektivet i förskollärarnas beskrivningar då de påpekar att barnens beteende kan bero på tidigare erfarenheter och att de är flexibla i sitt arbetssätt för att gynna alla barns utveckling. Som exempel använder de visuellt stöd för alla barn på trots att det inte är alla barn som är i särskilt behov av det, men förskollärarna har erfarenhet av att det är bra för alla och att det skapar gemenskap.

När förskollärarna beskriver att de inte alltid kan veta vad barnets behov av särskilt stöd beror på så kan man se det ur ett dilemmaperspektiv eftersom att förskollärarna behöver ta ställning till hur de ska gå vidare med arbetet trots att de inte alltid är säkra på vad barnets beteende eller svårigheter beror på. Dock förklarar förskollärarna att de har ett gott samarbete med

andra stödinsatser som kan hjälpa dem att ta ett beslut för hur arbetet kan utvecklas. Att förskollärarna ser att barnets svårigheter kan bero på tidigare erfarenheter kan också kopplas till det kritiska perspektivet som menar att barns förutsättningar för utveckling kopplas till tidigare erfarenheter och sammanhang.

Det kompensatoriska/kategoriska perspektivet ser jag endast ett litet inslag i under analysen och det vid fysisk funktionsnedsättning när det tillkommer fysiska hjälpmedel för att individen ska få stöd i att kompensera sitt problem.

Samarbetet med vårdnadshavarna ser jag inte som ett specialpedagogiskt arbete, i förskollärarnas beskrivningar påvisas dock att det krävs särskilda stödinsatser för att samarbetet ska fungera väl när förskollärare och vårdnadshavare inte har ett gemensamt talat språk. I beskrivningarna framgår det att förskollärarna behöver ändra sitt arbetssätt och ta in stöd utifrån vilket de är positiva till och finner lösningar för att det ska fungera vilket relaterar till det kritiska och relationella perspektivet.

Diskussion

Diskussionen är indelad i fyra delar. I den första delen kommer jag att diskutera metodval och genomförandet av undersökningen, jag kommer i nästa del att föra en diskussion av resultatet i relation till tidigare forskning och litteratur. Sedan delger jag mina slutsatser av resultatet och avslutningsvis kommer jag att ta upp det jag anser är intressant för vidare forskning i ämnet nyanlända barn i behov av särskilt stöd.

Metoddiskussion

Jag valde att använda mig av semistrukturerade intervjuer då jag ansåg att det var den metod som skulle ge mest beskrivande svar på frågeställningarna och uppfylla syftet, att generera ökad kunskap om förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan. Det jag inte räknade med var att det skulle bli så svårt att få möjlighet till att intervjua förskollärarna. Många av de tillfrågade som svarade nej till deltagande hade som orsak att de inte hade tid att avsätta för att delta i en intervju och att de kände att de inte hade den erfarenheten som efterfrågades.

Det var svårt att få kontakt med förskollärarna, först och främst för att förskolecheferna inte besvarade mitt mail förrän de fått en eller två påminnelser. När jag sedan ringde till avdelningarna framgick det att det var hektiskt och två gånger fanns det endast vikarier på plats. Därför togs beslutet att maila mer information till personal på avdelningarna, vilket sedan tog några dagar innan de besvarades. Att det var så stor tidsbrist hos förskolorna sa de var pga. sjukdom och mycket ledigheter för Lucia- och julfirande.

När jag endast fått två förskollärare som tackat ja till att delta så bestämde jag mig för att även ta del av förskolechefernas erfarenheter. Det gjorde jag för att få mer material att grunda undersökningens resultat på. När förskolecheferna inte svarade efter en påminnelse om min förfrågan så tog jag beslutet att fortsätta arbetet med de två intervjuer som var utförda.

I efterhand har jag tänkt att både förskolechefer och personal har missuppfattat mig när jag efterfrågat om erfarenheter kring barn i behov av särskilt stöd. Det kan hända att de förstått det som att barnen behövde ha en diagnos eller en tydlig fysisk funktionsnedsättning och därför ansett att de inte hade den efterfrågade erfarenheten. Om jag skulle göra en liknande undersökning igen så skulle jag tänka på att förtydliga innebörden av de begrepp jag använder i min förfrågan och på så vis få fler personer att intervjua. Jag tänker även att undersökningen kunde ha riktat sig till all personal i förskolan med erfarenhet av nyanlända barn i behov av särskilt stöd för att få fler intervjuer. Hade det varit möjligt att få fler intervjuer så hade resultatet fått en större variation då jag hade haft möjlighet att ta del av fler personers erfarenheter.

När jag analyserade materialet som jag fick ut från intervjuerna så insåg jag att jag missat många möjligheter till att få mer utförliga beskrivningar av förskollärarnas arbete och kunskap. Jag hade velat fråga mer ingående om hur de arbetar med särskilt stöd, som exempel hade det varit intressant hur de introducerade bild- och teckenstöd för barnen. Det hade även varit intressant och till fördel för undersökningen att fråga hur de går tillväga vid en situation där förskollärare och vårdnadshavare inte förstår varandra och det inte finns tillgång till telefontolk. Om jag haft större erfarenhet av att intervjua så hade jag sett de chanserna under intervjutillfället vilket hade gett resultatet en bredare och rikare beskrivning av förskollärarnas

arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd och därmed ökat tillförlitligheten i undersökningen ytterligare. Det är något jag kommer ta med mig om jag ska genomföra intervjuer i framtiden.

Resultatdiskussion

För att uppnå syftet med att generera ökat kunskap om förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan så valde jag att ta hjälp av två frågeställningar. Jag kommer i den här delen att diskutera slutsatserna av resultatet på en frågeställning i taget.

Hur beskriver förskollärarna sitt arbete med nyanlända barn som de anser vara i behov av särskilt stöd i förskolan?

Det framgår i resultatet att förskollärarna anser att det är viktigt med samarbete och att de i arbetslagen strävar efter att ha en gemensam syn på barnen och vara samspelade i arbetet med dem. Det anser också Skolinspektionen (2017) vara viktigt men något som enligt deras granskning brister på många förskolor. Av intervjuerna framkommer det att de på en av förskolorna diskuterar med varandra och sin chef om hur de ska utföra sitt arbete med barnen genom att kontinuerligt ha barnkonferenser och veckomöten, vilket ger möjlighet till ett gemensamt förhållningssätt.

När förskollärare A berättade att de hela tiden har i åtanke att barnens beteende inte alltid beror på någon form av funktionsnedsättning utan att beteendet kan vara symptom av tidigare traumatiska upplevelser bekräftar det Angel och Hjern (2004) och Hjern (2013) skriver om nyanlända barn och psykisk ohälsa. Båda förskollärarna beskriver att de arbetar nära de barn som behöver särskilt stöd och förskollärare A talar om vikten av anknytning och att många barn själva känner att de behöver extra stöd och söker trygghet genom att exempelvis sätta sig i en vuxens knä under samling. Att förskolans personal fungerar som trygghet för de nyanlända barnen bekräftas också av Angel och Hjern som menar att förskolans personal är vikarierande vuxna när föräldrarna inte räcker till.

Båda förskollärarna som intervjuades beskriver att de använder sig av visuellt stöd till alla barn på förskolan, det visuella stödet är bilder, kroppsspråk, rörelser och en del tecken som stöd. Det stödet anses vara generellt vilket Lutz (2013) ser som positivt då det kan ge stöd åt fler barn som behöver än endast de barn förskollärarna uppmärksammat behovet hos.

Hur beskriver förskollärarna samarbetet med barnets vårdnadshavare när det finns språkliga barriärer?

Förskollärarna beskriver samarbetet med vårdnadshavarna fungerar bra men att de för att det ska fungera ofta använder sig av tolk i sin kommunikation med dem. De bekräftar dock vad Angel och Hjern (2004) upptäckt med att det kan vara svårt kommunicera även med en tolk som hjälp. Båda förskollärarna som intervjuades anser att samtalen blir tydligast och de får ut mest av samtalen om de har möjlighet att ha en närvarande tolk då det med telefontolk löper större risk för feltolkning. Förskollärare A har också erfarenhet att anlita tolkar också kan brista i sina språkkunskaper som medför missförstånd i samtalet vilken fått negativa konsekvenser för barnet i fråga. Däremot är båda förskollärarna positiva till att använda sig av den kunskap som finns i huset bland barn, personal och föräldrar då detta också bidrar till gemenskap.

Slutsatser

Genom den här undersökningen har vi fått tagit del av några förskollärares kunskaper om arbetet med nyanlända barn i behov av särskilt stöd. Den här kunskapen ser jag som betydelsefull för förskolans verksamhet då den har tydliggjort behovet av att förskolans personal har ett väl fungerande samarbete och att de har samma förhållningssätt till barnen. Resultatet visar också att förskollärarna behöver ha möjlighet till externt stöd och att det finns ett gott och kontinuerligt samarbete parterna emellan. För att få kunskap om vad barnets beteende grundar sig i är det viktigt med god och tydlig kommunikation mellan förskola och vårdnadshavare för att förskollärarna ska rikta sitt stöd rätt. Det framgår även att förskollärarna och förskolans verksamhet behöver vara flexibla i sitt arbetssätt och anpassa sig till de barn som befinner sig i verksamheten för tillfället, det är viktigt för att varje barn ska få möjlighet att utvecklas på bästa sätt.

Förslag på vidare forskning

Då jag anser att resultatet inte blev så fylligt i den här undersökningen så skulle det vara intressant att göra en liknande undersökning men i en mer strukturerad intervjuform. Den här undersökningen har bidragit med kunskap för att kunna konstruera mer riktade frågor kring hur arbetet med nyanlända barn i förskolan ser ut.

Temat nyanlända barn i behov av särskilt stöd anser jag är viktigt att undersöka vidare då jag har upptäckt att det är ett ämne som de i nuläget finns ytterst lite forskning att ta del av. En liknande studie som den här bör göras men med möjlighet att avsätta mer tid och att ha tillgång till fler förskolor som har erfarenhet av nyanlända barn i behov av särskilt stöd.

Referenser

- Ahlberg, A. (2009). *Specialpedagogisk forskning -en mångfasetterad utmaning*. Lund: Studentlitteratur.
- Angel, B. & Hjern, A. (2004). *Att möta flyktingar*. Lund: Studentlitteratur.
- Bell, J. & Waters, S. (2016). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Björck-Åkesson, E. (2014). Specialpedagogik i förskolan. I A. Sandberg (red.), *Med sikte på förskolan* (ss.23-43). Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Fejes, A. & Thornberg, R. (2015). Kvalitet och generaliserbarhet i kvalitativa studier. I A. Fejes., & R. Thornberg (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber.
- Gustafsson, L. H. & Lindberg, T. (Red.) (2016). *Möta barn på flykt*. Hämtad från <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/mota-barn-pa-flykt>
- Hjern, A. (2013). Att förebygga uppgivenhetssyndrom och annan allvarlig psykisk ohälsa hos asylsökande och gömda barn. I H. Ascher., & A. Hjern (red.), *Från apati till aktivitet* (ss.99-115). Lund: Studentlitteratur.
- Lunneblad, J. (2017). Integration of refugee children and their families in the Swedish preschool: strategies, objectives and standards. *European Early Childhood Education Research Journal*, 25:3, 359-369. doi: 10.1080/1350293X.2017.1308162
- Lutz, K. (2013). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola*. Stockholm: Liber.
- Löfdahl, A. (2014). God forskningssed – regelverk och etiska förhållningssätt. I A. Löfdahl., M. Hjalmarsson., & K. Franzén (red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (ss.32-43). Stockholm: Liber.
- Löfgren, H. (2014). Lärarberättelser i förskolan. I A. Löfdahl., M. Hjalmarsson., & K. Franzén (red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (ss.144-156). Stockholm: Liber.
- Migrationsverket. (2016). Vanliga begrepp när det gäller statliga ersättningar. Hämtad från <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Statlig-ersattning/Vanliga-begrepp.html>
- Nilholm, C. (2007). *Perspektiv på specialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur.
- Olsson, B-I., & Olsson, K. (2013). *Att se möjligheter i svårigheter*. Lund: Studentlitteratur.

- Persson, B. (2013). *Elevers olikheter*. Stockholm: Liber.
- Sandberg, A., & Norling, M. (2014). Pedagogiskt stöd och pedagogiska metoder. I A. Sandberg (red.), *Med sikte på förskolan* (ss.45-62). Lund: Studentlitteratur.
- Sarromaa Hausstätter, R. & Marjatta, T. (2011). *Can special education make a difference? Exploring the differences of special educational systems between Finland and Norway in relation to the PISA results*. Scandinavian Journal of Disability Research, 13:4,271-281, DOI: 10.1080/15017419.2010.507372
- SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Skaremyr, E. (2014). *Nyanlända barns deltagande i språkliga händelser i förskolan*.* Hämtad från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:731630/FULLTEXT01.pdf>
- Skolinspektionen. (2017). *Förskolans arbete med barn i behov av särskilt stöd*. Hämtad från: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Granskningsrapport/Kvalitetsgranskning/sarskilt-stod-forskola/>
- Skolverket. (2016a). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket. (2016b). *Utbildning för nyanlända elever*. Stockholm. Skolverket.
- Socialstyrelsen. (2010). *Barn som tänker annorlunda - Barn med autism, Aspergers syndrom och andra autismspektrumtillstånd*. Hämtad från: <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2010/2010-3-8>
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Hämtad från: <https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/>
- Wångersjö, M. (2017). *Nyanlända i förskolan*. Stockholm: Gothia fortbildning.

Bilagor

Bilaga 1. Informationsbrev till förskolechef

Hej!

Mitt namn är Louise Backman och jag läser förskolläraryrket på Karlstads Universitet. Jag skriver nu mitt examensarbete och önskar att få dina medarbetares hjälp för att få svar på min frågeställning.

Syftet med undersökningen är att generera ökad kunskap om förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan.

Jag vill intervjua personal som är utbildade förskollärare och har cirka tre års erfarenhet av att arbeta med nyanlända barn och barn i behov av särskilt stöd. Intervjuerna sker enskilt och den som blir intervjuad behöver få möjlighet att avsätta ca 45-60min för att delta.

Om det finns någon/några personer som du anser att jag kan intervjua för mitt examensarbete får du gärna maila mig deras kontaktuppgifter så jag kan informera dem om studien och lämna en förfrågan om deltagande.

Vill du inte att dina medarbetare deltar så önskar jag att du meddelar mig det så att jag kan utesluta ditt förskoleområde i undersökningen.

Har du vidare frågor så tveka ej att kontakta mig. Stort tack på förhand!

Louise Backman

Bilaga 2. Informationsbrev och samtycke - förskollärare

Hej!

Mitt namn är Louise Backman och jag läser förskolläraryrket på Karlstads Universitet. Jag skriver nu mitt examensarbete och önskar att få ta del av dina erfarenheter för min undersökning. Jag har varit i kontakt med din chef *namn* för att informera om min undersökning och som tipsade mig om att ta kontakt med dig.

Syftet med undersökningen är att generera ökad kunskap om förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan.

Det jag undersöker är hur förskolepersonalen arbetar med nyanlända barn som de anser är i behov av särskilt stöd på grund av en eventuell funktionsnedsättning, och hur/om arbetet påverkas när barnet och dess familj är nyanlända till Sverige.

Intervjun kommer att utgå från några frågeområden med öppna frågor som besvaras genom att beskriva arbetet på förskolan. Tex. beskrivning av vilket stöd och resurser arbetslaget har tillgång till, hur ni kommunicerar med vårdnadshavare om ni ej har samma språk osv.

Intervjun beräknas ta ca.45-60 min och eftersom att intervjun kommer att spelas in så det är bra om vi kan vara i ett ostört rum. Innehållet i intervjun kommer att avpersonifieras så att inga personer kommer att kunna identifieras i studien. Allt material kommer att makuleras när examensarbetet är godkänt.

Meddela mig snarast om du ger ditt samtycke till att deltagande så att vi kan finna ett passande tillfälle för intervjun. Jag vill att du ska veta att du kan när som helst avbryta ditt deltagande i studien utan motivering. Vill du ej delta så är jag tacksam om du meddelar även detta.

Har du vidare frågor så tveka ej att kontakta mig. Stort tack på förhand!

Louise Backman

Härmed ger jag mitt godkännande till deltagande i studien och är medveten om min rätt att när som helst avbryta mitt deltagande. (Skriv ut talongen och ta med till intervjutillfället.)

Datum:

Namn:

Förskola:

Bilaga 3. Intervjuguide

- Informera om att intervjupersonen och det som sägs kommer att avpersonifieras i mitt arbete och att hen när som helst får avsluta sin medverkan.
- Talar om att intervjun består av några få frågor som vi kommer att samtala kring utefter hens erfarenheter och att vi avslutar med en kort återkoppling och eventuella frågor.
- Kort beskrivning av undersökningens syfte: att den ska generera ökad kunskap om förskollärares arbete med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolan.

Frågor:

1. Kan du berätta om dina erfarenheter av att arbeta med nyanlända barn i behov av särskilt stöd pga en eventuell funktionsnedsättning?

Möjliga följdfrågor:

- Vem bedömer barnets stödbehov?
  - Har du erfarenhet av att barnets behov av stöd visats sig bero på något annat än funktionsnedsättning?
2. Kan du beskriva vårdnadshavarnas delaktighet i förskolans stödinsatser?
  3. Kan du ge exempel på hur ni gör för att kommunicera med vårdnadshavarna om barnet om ni talar olika språk?

Avslutning:

- Jag gör en kort sammanfattning om vad som sagts
- Frågar om hen har något mer att tillägga eller några frågor.

Bilaga 4. Informationsbrev och samtycke - förskolechef

Hej!

Mitt namn är Louise Backman och jag läser förskolläraryrket på Karlstads Universitet. Jag skriver nu mitt examensarbete och önskar att få ta del av dina erfarenheter för min undersökning.

Syftet med undersökningen är att generera ökad kunskap om arbetet med nyanlända barn i behov av särskilt stöd i förskolans verksamhet.

Det jag undersöker är hur personalen på förskolan arbetar med nyanlända barn som de anser är i behov av särskilt stöd på grund av en eventuell funktionsnedsättning, och hur/om arbetet påverkas när barnet och dess familj är nyanlända till Sverige.

Intervjun kommer att utgå från några frågeområden med öppna frågor som besvaras genom att beskriva arbetet på förskolan och runt barnet. Tex. beskrivning av vilket stöd och resurser arbetslaget har att tillgå, hur vårdnadshavarens delaktighet ser ut osv.

Intervjun beräknas ta ca.30 min och eftersom att intervjun kommer att spelas in så det är bra om vi kan vara i ett ostört rum. Innehållet i intervjun kommer att avpersonifieras så att inga personer kommer att kunna identifieras i studien. Allt material kommer att makuleras när examensarbetet är godkänt.

Meddela mig snarast om du ger ditt samtycke till att deltagande så att vi kan finna ett passande tillfälle för intervjun. Jag vill att du ska veta att du kan när som helst avbryta ditt deltagande i studien utan motivering. Vill du ej delta så är jag tacksam om du meddelar även detta.

Har du vidare frågor så tveka ej att kontakta mig. Stort tack på förhand!

Louise Backman

Härmed ger jag mitt godkännande till deltagande i studien och är medveten om min rätt att när som helst avbryta mitt deltagande. (Skriv ut talongen och ta med till intervjutillfället.)

Datum:

Namn:

Förskoleområde: